

FRIVILLIG FREDAG

LÆRER FOR EN DAG

Efterskoler deltager på Frivillig Fredag

FRIVILLIG FREDAG OG EFTERSKOLERNE

Hvert år, den sidste fredag i september fejres Frivillig Fredag, Danmarks nationale Frivillighedsdag (se sidste side). Frivillig Fredag er i 2016 den 30. september.

Dagen skal fejre, anerkende, udvikle og ikke mindst vise den store betydning, som frivilligt arbejde har for sammenhængskraften og samfundsudviklingen i Danmark. Frivilligt arbejde er personlig udvikling, gode oplevelser, engagement og en øget viden om (lokal)samfundet og mennesker, man ikke normalt møder i sin hverdag.

På Frivillig Fredag har efterskoler mulighed for at aktivere eleverne i frivilligt arbejde og give dem mulighed for at vise, hvad de kan, og hvem de er. 'Lærer for en dag' er et koncept baseret på erfaringer fra et pilotprojekt i 2013 og er ment som inspiration til én måde, hvorpå efterskolerne kan deltage på Frivillig Fredag. Konceptet kan med fordel kombineres med mere teoretiske undervisningsforløb om fx betydningen af frivilligt arbejde, civilsamfund, demokrati og medborgerskab.

HVAD ER 'LÆRER FOR EN DAG'?

Konceptet 'Lærer for en dag' indebærer, at efterskolen kobles sammen med et antal skoleklasser af yngre årgang. Efterskoleleverne får til opgave at planlægge (i grupper) en række aktiviteter på Frivillig Fredag for skoleeleverne. Det kan være i form af en idrætsdag, en dag som kunstner, dramatiker, en dag med friluftsliv eller poesi alt efter efterskolens særlige fokusområde og elevernes interesser. Eleverne får på denne måde afprøvet deres kompetencer i praksis, de bliver formidlere af budskabet om, hvad en efterskole er, og de oplever forskellige personlige udfordringer fx i forbindelse med pædagogiske overvejelser, planlægning, konflikter og internt samarbejde.

Konceptet kræver planlægning og ressourcer fra ledelse og læreres side, overordnet skal der arbejdes med:

Temaudvikling

Sammen med eleverne udvikles en aktivitet eller et tema, som passer til efterskolen faglige undervisning og elevernes interesser.

Støtte til planlægningen

Efterskoleeleverne skal støttes i planlægningen af deres undervisning. Sæt gerne god tid af til processen og kom rundt om fælles temaer såsom formidling til forskellige årgange, tidsrammer, motivation, koncentration og konflikter hos børnene på dagen og "ildsjæleglæden".

Aftaler med skoleklasser

Der skal indgås en aftale med en fri-/ lille-/folkeskole om det koordineringsmæssige, og temaet skal "passe ind" i skolens undervisning/timer (fx gymnastik, billedkunst, dansk), så det bliver overskueligt at deltage for lærerne også.

En ramme for dagen

Sæt efterskoleelevernes aktiviteter med skoleeleverne ind i en samlet ramme for dagen. Man kan fx samle elever og skoleelever om formiddagen til et tema om frivilligt arbejde og sammenhængen med det, de selv skal i gang med. Man kan spise fælles frokost og runde af med en refleksion over dagens oplevelser.

HVORFOR DELTAGE SOM EFTERSKOLE?

Frivillig Fredag ligger på den sidste fredag i september, hvilket er i starten af et nyt skoleår. Det har fået flere efterskoler til at indvende, at de unge endnu ikke er rystet sammen eller har "lært nok" til at kunne stå for en aktivitet. Det er dog erfaringerne fra 2013, hvor dette koncept blev udviklet, at skolerne med fordel kan koble dagen sammen med Efterskolernes dag, som ligger i weekenden efter Frivillig Fredag, hvilket betyder at eleverne er tilstede på skolen.

Derudover har det vist sig, at eleverne har rigtig meget at byde på i kraft af egen passion og erfaringer med frivilligt arbejde. De har selv valgt deres efterskole, og er derfor meget motiverede for at indgå i aktiviteterne her. Frivilligrådet fandt tre forskellige grunde hos de unge til at deltage i Frivillig Fredag:

- 1** At lære beboerne i lokalsamfundet omkring skolen bedre at kende og samtidig få kendskab til det område/den by, som efterskolen ligger i.
- 2** At udbrede kendskabet til skolen og eleverne der (vi er flinke folk).
- 3** At afprøve sine kompetencer i praksis.

Efterskoleeleverne fremhævede selv, at igennem rollen som "elevlærere" fik de prøvet teori af i praksis herunder at skulle løse pædagogiske opgaver såsom konflikter og manglende motivation blandt skoleeleverne. Samtidig gav oplevelsen god øvelse i at stå frem foran en større forsamling og skulle formidle deres egne planlagte aktiviteter.

For en efterskole kan der være et potentiale i at forfølge forskellige dagsordener med aktiviteterne under konceptet. Det kan handle om:

Praksislæring i medborgerskab	Udbrede kendskabet til skolen blandt potentielle fremtidige elever eller hos byens borgere, institutioner og foreninger mhp. samarbejde eller fælles arrangementer	Give eleverne mulighed for at overføre teoretisk læring til praksis	Arbejde med bestemte tematikker, som indgår i skolens undervisning på en ny udadvendt måde
-------------------------------	--	---	--

Fjordvang Ungdomsskole havde fx valgt at sætte fokus på integration og det rummelige samfund. De inviterede ca. 25 flygtninge/indvandrerbørn og unge i alderen 10-17 år til en aktivitetsdag på skolen. 10. klassen på Fjordvang havde sammensat et spændende program for børnene med fællesaktiviteter i salen, rundvisning på skolen og mulighed for at vælge sig ind på forskellige aktiviteter, fx kajaksejlads, mountainbike, heste eller kreative værksteder.

Når efterskolerne bevidst bruger de områder, som de er specialiserede inden for såsom kunst, musik, samfundsvidenskab, idræt eller drama sikres det, at deltagelsen i Frivillig Fredag understøtter efterskolens mål og indgår som en del af skolens undervisning i stedet for at blive en ekstra aktivitet.

INVOLVER HELE SKOLEN VIA FLERE AKTIVITETER

Det kan være grænseoverskridende at skulle optræde som lærer, især hvis man er ny elev på en efterskole. Det kan også være, at selve undervisningsaktiviteten ikke giver mening for skolens fokus og læringstemaer. På Dejbjerglund og Onsild idrætsefterskoler valgte man derfor at udbyde en række aktiviteter til eleverne, så de selv kunne vælge, hvad de ville lave på Frivillig Fredag. Fælles for dem alle var dog, at de involverede frivilligt arbejde.

Eleverne kunne vælge mellem at planlægge og afholde en idrætsdag for skoleeleverne - enten på efterskolen eller på skolelevernes egen skole, udføre frivilligt arbejde hos lokale beboere (såsom hjælpe med æblehøsten), være besøgsvenner på byens plejehjem og hos ældre i eget hjem, være frivillige på et museum eller i lokale børnehaver.

Ideen med at lade de unge arbejde i lokalsamfundet, har givet en god snitflade til det omgivne samfund og har synliggjort efterskolen og dens værdier. Skolens ledere samlede dagen for eleverne ved en fælles introduktion og optakt til aktiviteterne, der lagde vægt på værdien og læringen ved frivilligt arbejde.

BAGGRUNDEN FOR FRIVILLIG FREDAG

I forbindelse med det Europæiske år for frivilligt arbejde i 2011 blev det besluttet, at der fremover skal være en national frivillighedsdag, kaldet Frivillig Fredag. Frivillig Fredag falder altid på den sidste fredag i september. Det er Social- og Indenrigsministeriet, der står bag Frivillig Fredag og Frivilligrådet, der varetager den nationale koordinering af dagen (se www.frivilligraadet.dk).

Målet med dagen er, at alle - fra virksomheder og kommuner til uddannelsesinstitutioner, foreninger og enkeltpersoner skal være med til at løfte dagen - nogle som arrangører, andre som aktive frivillige. Dagen skal summe af aktiviteter, der har med frivillighed at gøre og sætte fokus på det store bidrag som frivilligt arbejde leverer til samfundet.

I 2013 var årets underoverskrift 'Tag livet ind'. Titlen henviste til den personlige og faglige læring, man opnår ved at være en del af et aktivt civilsamfund. Som frivillig får man indblik i andres verdner og livsvilkår, måske hos mennesker, som man ellers ikke ville lære at kende. Frivilligt arbejde giver også mulighed for at få kompetencer og viden, både om samfundet og som egentlige færdigheder, ligesom det træner evnerne til at samarbejde og indgå kompromisser.

I 2013 satte Frivilligrådet kræfterne ind på at få engageret skoler i bred forstand på Frivillig Fredag. Der blev indgået aftaler med 4 pilotskoler - tre efterskoler og en folkeskole - om afvikling af aktiviteter, og Frivilligrådet fulgte løbende deres overvejelser og deres afholdelse af aktiviteter på selve dagen. Et af målene med indsatsen var at udvikle et koncept, som kunne inspirere efterskoler og skoler til deltage på Frivillig Fredag på en relevant og konkret måde. Resultatet blev dels konceptet 'Lærer for en dag' rettet mod specielt efterskoler og en oversigt over aktiviteter, som bl.a. kommuner og foreninger kan inviterer skoler med i.

Læs mere på www.frivilligfredag.dk